

Hm. Paweł (Wolfgang) Krawczyk

opracowanie: *Marian Uherek*

Wolfgang Wilhelm Paweł Krawczyk urodził się 26 stycznia 1914 roku jako drugie dziecko Bernarda i Klary zd. Gulba, w niewielkiej miejscowości Górniki (obecnie dzielnica Bytomia).

Dość niespotykane imię Wolfgang otrzymał od ojca, który z zamiłowania był muzykiem i wielbicielem talentu Mozarta. W młodości używał wyłącznie swojego pierwszego imienia, jednak przeżycia wojenne, a w szczególności śmierć ojca z ręki okupanta sprawiły, że po roku 1945 postugiwał się już tylko imieniem Paweł. Zaraz po urodzeniu, jeszcze w 1914 roku przeprowadził się z całą rodziną do Nikiszowca, a następnie w roku 1922 do Mikołowa gdzie mieszkał całe swoje życie. Paweł (w tym czasie jeszcze Wolfgang) Krawczyk wstąpił do harcerstwa 05.07.1923 roku, do I Drużyny Harcerskiej im. Józefa Poniatowskiego działającej w jego rodzinnym mieście. W roku 1928 ukończył kurs drużynowych w Górkach Wielkich i zdobył stopień ćwika jako najmłodszy harcerz na terenie chorągwi. Jesienią tegoż 1928 roku przeniósł się do Seminarium Nauczycielskiego w Pszczynie gdzie wstąpił do działającej przy Seminarium III Drużyny Harcerskiej im. Karola Miarki.

Rok 1929 był dla niego niezwykle ważny. W lecie wziął udział w „Boy Scouts World Jamboree”, zlocie skautów w Anglii, gdzie po raz pierwszy zetknął się z harcerstwem wodnym. Od tego czasu ta odmiana harcerstwa stała się pasją jego życia. Po powrocie ze zlotu, przekształcił prowadzony przez siebie zastęp „Sepów” w zastęp „Wilków morskich”, z którym rozpoczął regularne szkolenie wodne. Na bazie tego zastępu już w 1931 roku sformował pierwszą na Śląsku drużynę wodną (5 Drużyna Wodna im. Maurycego Beniowskiego w Pszczynie).

W 1933 roku po ukończeniu Seminarium Nauczycielskiego w Pszczynie i pomyślnie zdanej maturze, przez rok był nauczycielem w Szkole Podstawowej w Ligocie (obecnie dzielnica Rybnika) po czym podjął 2 - letnie studia w Centralnym Instytucie Wychowania Fizycznego w Warszawie, które ukończył w 1936 roku. W tym samym

roku zdobył również swój pierwszy instruktorski stopień - stopień podharcymistrza. Zaraz po ukończeniu studiów, odbył roczną, obowiązkową służbę wojskową jako podchorąży w elitarniej 21 Dywizji Piechoty Górskiej w Cieszynie w 4 Pułku Strzelców Podhalańskich. W 1937r roku powrócił do pracy pedagogicznej w Pszczyńskim Państwowym Gimnazjum i Liceum jako nauczyciel WF. Powrócił również do działalności w ZHP i został Kierownikiem Wydziału Wychowania Fizycznego przy Śląskiej Komendzie Chorągwi ZHP w Katowicach.

Wszystkie plany życiowe zmienił jednak rok 1939. Phm Paweł Krawczyk jako podchorąży Wojska Polskiego, wraz ze swoim macierzystym 4 Pułkiem Strzelców Podhalańskich wziął udział w kampanii wrześniowej. W czasie walk dostał się do niewoli, jednak dość szczęśliwie dzięki staraniom przyjaciół, został z niej zwolniony już października 1939 roku. Natychmiast nawiązał kontakt z innymi instruktorami Komendy Chorągwi w celu podjęcia pracy konspiracyjnej. Przez cały okres okupacji był członkiem ZWZ - AK. Mimo intensywnych poszukiwań Gestapo, które w dniu 23. 11.1942 r. wysłało za nim list gończy, do końca wojny nie zaprzestał pracy konspiracyjnej. Po zakończeniu działań wojennych Paweł Krawczyk wrócił do Mikołowa oraz do pracy pedagogicznej, a od 15 lutego prowadził już normalne lekcje. Niestety sytuacja polityczna nie była wtedy dobra dla patriotycznie nastawionych przedwojennych instruktorów ZHP, oraz żołnierzy AK. W dniu 5 maja 1945 roku, dwóch przedstawicieli Urzędu Bezpieczeństwa zatrzymało nauczyciela Pawła Krawczyka celem przesłuchania. Za-

trzymanie skończyło się krótkim aresztowaniem, ale od tego czasu był on pod bacznią obserwacją władz komunistycznych i otrzymał zakaz pracy w szkole. Na szczęście był on dla władz komunistycznych nauczycielem stosunkowo „bezpiecznego przedmiotu” i szykany wobec niego nie były zbyt długotrwałe. W 1947 roku, dzięki pomocy przyjaciół, powrócił do zawodu i ponownie rozpoczął pracę w swoim rodzinnym Mikołowie jako nauczyciel WF i trener koszykówki. W roku 1949 ukończył również studia magisterskie na Uniwersytecie Jagiellońskim. Praca magisterska dotyczyła oczywiście wychowania wodnego i nosiła tytuł „Harce Wodne”.

W tym okresie p. hm Paweł Krawczyk wystąpił również z harcerstwa, które przestało być samodzielną organizacją i całkowicie odeszło od swoich przedwojennych ideałów. Jednak gdy w 1956 roku zmieniła się sytuacja polityczna i harcerstwo zaczęło się odradzać, czynnie włączył się w odbudowę środowiska Drużyn Wodnych na Śląsku.

W latach 1957-1959 pełnił funkcję Pilota Chorągwi, a jednocześnie w 1957 roku założył Drużynę Wodną im. Józefa Skrzeka w Mikołowie. Kiedy w 1963 roku został nauczycielem w Technikum Budowlanym w Tychach założył w tym mieście Drużynę Wodną im. Roberta Oszka, z którą związany był do końca życia. Dzięki jego pomysłowości i aktywności, nad nowo wybudowanym Jeziorem Goczałkowickim, zorganizowany został dla drużyn wodnych ośrodek szkoleniowy z prawdziwego zdarzenia. W 1957 roku Komenda Chorągwi przejęła w miejscowości Wiśla Wielka dawne za-

budowania folwarczne i utworzyła w tym miejscu Harcerski Ośrodek Wodny. Przy wyposażeniu ośrodka w specjalistyczny sprzęt szkoleniowy, nieocenionej pomocy udzielił mu wówczas Wiktold Bublewski przyjaciel z lat pracy w Głównej Kwaterze ZHP. Dzięki jego pomocy pojawiły się w Wiśle Wielkiej łódzie wiostowo-żaglowe, sprzęt do nauki locji i nawigacji, oraz podręczniki. Ośrodek rozpoczął działalność już w 1958 roku i funkcjonuje do dnia dzisiejszego. W tym samym 1958 roku Paweł Krawczyk otrzymał stopień harcmistrza rozkazem Komendanta Chorągwi z dnia 18.06.1958 roku.

Hm Paweł Krawczyk od roku 1960 mimo rezygnacji z pełnienia funkcji Pilota Chorągwi, cały czas czynnie uczestniczył w pracach Zespołu Pilota oraz w życiu Harcerskich Drużyn Wodnych. Był nie tylko znakomitym organizatorem i realizatorem zadań harcerskich, ale był przede wszystkim twórcą programów, autorem wielu sprawności i publikacji. Jego słynne powiedzenie o Śląsku „bogaty w węgiel a ubogi w wodę” zaowocowało napisaniem programu AMAR (Akcja Małych Akwenów i Rzek) który jest do dzisiaj podstawowym dokumentem programowym dla harcerzy wodnych w tym regionie. Obecnie w program Amar wpisane są: zasady funkcjonowania Drużyny Wodnej, organizacja turystyki (Amar Wędrówka), sposoby szkolenia (Amar Kadra), działanie stancji, sprzęt, a nawet piosenka.

Doceniając jego wkład w tworzenie programu pracy Drużyn Wodnych, został powołany w skład Rady Wychowania Wodnego i Morskiego przy Głównej Kwaterze ZHP. Został również Członkiem Zespołu Redakcyjnego periodycznego wydawnictwa „Biblioteka Instruktora Drużyn Wodnych ZHP”. Zeszyt 6-ty tej publikacji wydany w 1973 roku pod tytułem „Jak zorganizować pływanie w drużynie, na obozie, kolonii lub stancji NAL” jest jego autorstwa. Nazwę AMAR nosił również nazwę jeden z jachtów harcerskich.

Z początkiem lat siedemdziesiątych hm Paweł Krawczyk objął funkcję Głównego Instruktora Zespołu Pilota Chorągwi. Do jego obowiązków należało przygotowywanie założeń metodycznych dla Drużyn Wodnych oraz zatwierdzanie programów obozów, rejsów i szkoleń. Z jego wiedzy korzystali teraz nie tylko wodniacy z Chorągwi

Katowickiej, ale również harcerze z całej Polski. Przygotowywane przez niego materiały i dokumenty były wykorzystywane przez Centrum Wychowania Morskiego i Wodnego Główniej Kwatery ZHP.

W tym okresie rozwinął się także bardzo mocno Harcerski Ośrodek Wodny w Wiśle Wielkiej. Organizowane w nim były letnie i zimowe obozy szkoleniowe a także biwaki, spotkania i narady Zespołu Pilota. Władze Polskiego Związku Żeglarskiego doceniając poziom pracy ośrodka nadały mu status „Ośrodka centralnego PZŻ”. Również w tym miejscu dh Krawczyk przeżył jeden z najmiłszych dla niego dni. W dniu 07.08.1977 roku odbyła się w ośrodku w Wiśle Wielkiej uroczystość 50-lecia jego pracy instruktorskiej. Na obchody przybyły delegacje prawie wszystkich Śląskich drużyn wodnych, a także przedstawiciele władz harcerskich i wychowankowie z różnych części kraju.

Funkcję Głównego Instruktora dh Paweł Krawczyk pełnił aż do śmierci służąc swoim doświadczeniem wszystkim którzy go o to poprosili. Zmarł 21 listopada 1982 roku w Mikołowie, gdzie został pochowany na miejscowym cmentarzu. Podczas mszy żałobnej na trumnie leżała czapka instruktorska, a ostatnią drogę przebył na ramionach swoich wychowanków.

Odnaczenia

Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski
Złoty Krzyż Zasługi
Srebrny Krzyż Zasługi z mieczami
Krzyż Armii Krajowej (przemyciony z Londynu)
Krzyż Partyzancki
Medal Zwycięstwa i Wolności
Medal Edukacji Narodowej
Krzyż Zasługi ZHP
Złoty Krzyż Zasługi ZHP z Mieczami
Złota odznaka „Zasłużony Pracownik Morza”
Honorowy Obywatel Miasta Mikołowa.

Bibliografia

Górecki J.: *Mikołowanie znani i nieznanii*. Katowice 2014.
Harcerstwo na ziemi rybnickiej w latach 1945-1990. [Oprac. i red. E. Soroczan, Z. Soroczan]. Rybnik 2010.
Heska-Kwaśniewicz K.: *Legenda śląskich wodniaków*. „Gość Niedzielny” 1994, nr 15.
Leksykon harcerstwa. Pod red. O. Fietkiewicza. Warszawa 1988.
Lipok-Bierwiazzonek M.: *Paweł Krawczyk. Wspomnienie 1914-1982*. „Gazeta Wyborcza” z 24 XI 2006.
Słownik biograficzny Ziemi Pszczyńskiej. [Red. A. Lysko]. Pszczyna 1994.
Sworzeń M., Dudek A.: *Mikołowski słownik biograficzny*. Mikołów 2006.
Wróblewie L. i E.: *Wspomnienie o hm PL Pawle Krawczyku*. „Harcerstwo” 1983, nr 6.
Z dziejów rybnickiego harcerstwa. Red. E. Soroczan, Z. Soroczan. Katowice 2013.
Uherek M.: *Paweł Krawczyk legenda śląskich wodniaków*. Mikołów 2016.